สมรรถภาพของนักเทคนิคการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในหน่วยงานภาคเอกชนตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหน่วย

นางสาวลาวัลย์ ปานดิษฐ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาโสตทัศนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ.2536

ISBN 974-582-022-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMPETENCIES OF EDUCATIONAL TECHNOLOGISTS WORKING IN THE AREA OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN PRIVATE SECTORS AS PERCEIVED BY THEMSELVES AND HEADS OF DEPARTMENT

MISS LAWAN PANDIT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Audio-Visual Education
Graduate School
Chulalongkorn University
1993

ISBN 974-582-022-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สมรรถภาพของนักเทคโนโลยีการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในหน่วยงานภาคเอกชน ตามการรับรู้ของตนเอง และหัวหน้าหน่วย

โดย นางสาวลาวัลย์ ปานดิษฐ์

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิดานันท์ มลิทอง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ วีรยุทธ บุณยะไวโรจน์)

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลาวัลย์ ปานศิษฐ์ : สมรรถภาพของนักเทคโนโลยีการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาคเอกชนตามการรับรู้ของตนเอง และหัวหน้าหน่วย (COMPETENCIES OF EDUCATIONAL TECHNOLOGISTS WORKING IN THE AREA OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN PRIVATE SECTORS AS PERCEIVED BY THEMSELVES AND HEADS OF DEPARTMENT) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 123 หน้า. ISBN 974-582-022-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเทคโนโลยีการศึกษาและหัวหน้าหน่วยเกี่ยวกับสมรรถภาพที่นักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 34 คน และหัวหน้าหน่วยจำนวน 21 คน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากสมรรถภาพทั้ง 4 ด้าน พบว่านักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้สมรรถภาพด้านทัศนคติในระดับมากที่สุด รองลงมาระดับมากคือ สมรรถภาพด้านทักษะ และเชาวน์ปัญญา และสมรรถภาพที่จำเป็นต้องใช้ปานกลางคือ ด้านความรู้

2. ตามการรับรู้ของนักเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า สมรรถภาพย่อยที่นักเทคโนโลยีการศึกษาเห็นว่าจำเป็นต้องใช้มากที่สุดของแต่ละด้านได้แก่ ตระหนักในความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนา ทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และการเป็นคนใฝ่รู้

3. ตามการรับรู้ของหัวหน้าหน่วย พบว่า สมรรถภาพย่อยที่หัวหน้าหน่วยเห็นว่านักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้มากที่สุดของแต่ละด้านได้แก่ ตระหนักในความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนา ทักษะเกี่ยวกับโสตทัศนวัสดุ/โสตทัศนูปกรณ์ และ การเป็นคนใฝ่รู้

4. การรับรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพที่นักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานนักเทคโนโลยีการศึกษาและหัวหน้าหน่วยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ห้าสมรรถภาพย่อยคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแวดวงธุรกิจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมองค์กร ทักษะในการใช้อุปกรณ์อิเล็คทรอนิคส์ที่ใช้เพื่องานสำรสนเทศ ทักษะในการวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร และ ทักษะในการตั้งคำถาม โดยที่หัวหน้าหน่วยเห็นความจำเป็นมากกว่านักเทคโนโลยีการศึกษา ทั้งสิ้น

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2535 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C343142 : MAJOR
KEY WORD: COMPETENCIES/ EDUCATIONAL TECHNOLOGISTS/ HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT/ PRIVATE SECTORS
LAWAN PANDIT : COMPETENCIES OF EDUCATIONAL TECHNOLOGISTS WORKING IN THE AREA OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN PRIVATE SECTORS AS PERCEIVED BY THEMSELVES AND HEADS OF DEPARTMENT. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. ONJAREE NATAKUATOONG, Ph.D. 123 pp. ISBN 974-582-022-9

The purposes of the study were to study and compare perceptions of educational technologists and their heads of department concerning competencies of educational technologists who working in the area of human resource development in private sectors. The survey sample was comprised of 34 educational technologists and 21 heads of department. Questionnaires were mailed to the somple groups. Statistical treatment of the data included percentages, means, standard deviation, and t-test.

The major findings from the study were :

1. Among the four competency areas, educational technologists were required to use their competence in the area of attitude the most, skills and intelligent were the second most required and knowledge was moderately required

2. Educational technologists perceived that the specific competencies most required for them to use were : being concern with the importance and usefulness of human resource development; knowledge and understanding about theory and techniques of training and development; group process skill; and intellectual skills.

3. Heads of department perceived that the specific competencies most required for educational technologists to use were : being concern with the importance and usefulness of human resource development; knowledge and understanding about theory and techniques of training and development; audio-visual skills; and intellectual skills.

4. There were significant differences at the .05 level in the perception of the educational technologists and heads of department in five specific competencies. They were : business understanding; organization behavior understanding; electronic system skill for information task; cost-benefit analysis skill; and questioning skill. All five perception ratings of heads of department were higher than those of educational technologists.

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2535 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย ตลอดจนหัวหน้าหน่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และนักเทคโนโลยีการศึกษา จากหน่วยงานภาคธุรกิจเอกชนต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือในการตรวจแบบสอบถาม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งคุณนาถวดี นันทาภินัย ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือด้านการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดจน พี่ น้อง และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา และเนื่องด้วยทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับจากทุนราชกรีฑาสรมสร และทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณ ราชกรีฑาสรมสร และบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดาและมารดา ที่ได้อบรมเลี้ยงดู ให้ความอุปการะ ทั้งในด้านกำลังใจ และกำลังทรัพย์สนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด

ลาวัลย์ ปานดิษฐ์

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ฉ
กิตติกรรมประกาศ		ช
รายการตารางประกอบ		ฌ
บทที่ 1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	คำถามในการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น	7
	ข้อจำกัดในการวิจัย	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	9
	ตอนที่ 1 เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	9
	- ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	9
	- ความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	12
	- ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	15
	- กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	17
	- HUMAN RESOURCE WHEEL	22
	- บทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	23
	- องค์กรและบุคคลที่รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	26

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- ภาคเอกชน 30

ตอนที่ 2 นักการศึกษากับนักเทคโนโลยีการศึกษาในฐานะนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 32

ตอนที่ 3 ความหมายของสมรรถภาพ สมรรถภาพครู และสมรรถภาพของนักเทคโนโลยีการศึกษา 37

ตอนที่ 4 บทบาทหน้าที่ของนักเทคโนโลยีการศึกษา 39

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและสมรรถภาพของนักเทคโนโลยีการศึกษาในฐานะนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 42

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 56

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 66

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ 83

- สรุปผลการวิจัย 84

- อภิปรายผลการวิจัย 88

- ข้อเสนอแนะ 91

รายการอ้างอิง 93

ภาคผนวก 97

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม 98

ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับหัวหน้าหน่วย 100

ภาคผนวก ค แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับนักเทคโนโลยีการศึกษา 112

ประวัติผู้วิจัย 123

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่ง ที่ได้รับคืน จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ใช้ได้จริง	59
2	จำนวนและร้อยละของนักเทคโนโลยีการศึกษาและหัวหน้าหน่วย จำแนกตามประเภทธุรกิจ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด คณะ/สาขาวิชา ประสบการณ์	67
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ของคะแนนการรับรู้ของนักเทคโนโลยีการศึกษาและหัวหน้าหน่วย เกี่ยวกับสมรรถภาพที่นักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	71
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ของคะแนน การรับรู้ของนักเทคโนโลยีการศึกษาและหัวหน้าหน่วย เกี่ยวกับสมรรถภาพที่นักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เฉพาะด้านความรู้	73
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ของคะแนน การรับรู้ของนักเทคโนโลยีการศึกษาและหัวหน้าหน่วย เกี่ยวกับสมรรถภาพที่นักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เฉพาะด้านทักษะ	76
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ของคะแนน การรับรู้ของนักเทคโนโลยีการศึกษาและหัวหน้าหน่วย เกี่ยวกับสมรรถภาพที่นักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เฉพาะด้านเชาวน์ปัญญาและ	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีของคะแนนการรับรู้ของนักเทคโนโลยีการศึกษาและหัวหน้าหน่วย เกี่ยวกับสมรรถภาพที่นักเทคโนโลยีการศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์เฉพาะด้านทัศนคติ.... 81